

Innst. O. nr. 97

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra kommunalkomiteen

Ot.prp. nr. 49 (2002-2003)

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven

---

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Kommunal- og regionaldepartementet legger i proposisjonen frem forslag om lov om endringer i lov 24. juni 1988 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

Det foreslås for det første at det inntas en bestemmelse i § 37 om at politiet kan bruke utlendingsregisteret i forbindelse med etterforskning av en eller flere handlinger som kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 måneder. Hensikten med forslaget er å gi politiet et effektivt virkemiddel i arbeidet med å bekjempe grenseoverskridende, organisert kriminalitet. Videre foreslås det endringer i utlendingsloven § 29 om utvisning og i § 34 a om oversending av opplysninger til land som deltar i Schengen- og Dublinsamarbeidet. Endringene foreslås på bakgrunn av Rådskdirektiv 2001/40/EF om gjensidig anerkjennelse av avgjørelser om utsendelse av tredjelandsborgere.

2. § 37 FEMTE LEDD

2.1 Sammendrag

2.1.1 Gjeldende rett

Utlendingsloven § 37 fjerde og femte ledd gir hjemmel for å ta fingeravtrykk av utlendinger på visse vilkår, og registrere avtrykkene elektronisk. Formålet med utlendingsregisteret som er en separat fil i Kripos' fingeravtrykkregister, er å klargjøre utlendingers identitet med sikte på å unngå at utlendinger sø-

ker tillatelser under flere identiteter, får søknader om asyl realitetsbehandlet i flere land mv. De nærmere reglene for føring av utlendingsregisteret og bruken av registeret er regulert i forskrift 21. desember 1990 nr. 1 017 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften).

Det følger av utlendingsforskriften § 131 at søk i utlendingsregisteret ikke skal finne sted i forbindelse med etterforskning av straffbare handlinger begått i Norge. Fingeravtrykk fra utlendinger som er etter søkt for alvorlige straffbare forhold i andre land, er det imidlertid hjemmel for å benytte til søk i utlendingsregisteret.

2.1.2 Behovet for endring

Utlendingsforskriftens begrensning i bruk av utlendingsregisteret innebærer at politiet ikke kan benytte fingeravtrykk avsatt på et åsted for en kriminell handling i Norge til søk i utlendingsregisteret. Det er en slik søkemulighet departementet ønsker å åpne for. Dette for å gi politiet et effektivt virkemiddel i sitt arbeid med å bekjempe organisert, internasjonal kriminalitet.

Erfaringer viser at innførsel og omsetning av narkotika i stor utstrekning begås av utlendinger i Norge. Ved bruk av utlendingsregisteret i etterforskningssøyemed, tas det sikte på å motvirke at kriminelle utlendinger får etablere seg i Norge. Det tas videre sikte på å bidra til å forhindre at organisert, internasjonal kriminalitet ytterligere får fotfeste i riket.

Departementet mener at en utvidet bruk av registeret til et nytt formål, krever uttrykkelig hjemmel i lov, jf. personopplysningsloven § 11.

2.1.3 Generelle synspunkter på lovforslaget

I høringsbrev av 6. mai 2002 foreslo departementet å åpne for bruk av utlendingsregisteret i forbindelse med etterforskning av straffbare handlinger.

I alt 20 høringsinstanser har kommet med uttalelser til forslaget. Det er redegjort for høringsinstansens synspunkter i proposisjonen. Departementet viser til at flertallet av høringsinstansene stiller seg positive til forslaget til tross for enkelte prinsipielle innvendinger.

Departementet bemerker at vurderingen av lovforslagets generelle innhold dreier seg om en avveining mellom hensynet til en effektiv kriminalitetsbekjempelse på den ene siden og hensynet til personvern, den enkelte utlendings rettssikkerhet og likhetsbetraktninger på den andre siden.

Departementet mener at en adgang for politiet til å søke i utlendingsregisteret i forbindelse med en straffesak, ikke er av en særlig inngripende karakter. Politiet vil ved å søke i utlendingsregisteret raskt kunne avgrense etterforskningen til en mindre krets personer. På denne måten vil det være mulig å utelukke personer som ellers ville kunne bli omfattet av etterforskningen og innkalt til politiet for nærmere avhør.

Sett i forhold til lovforslagets formål, vil en utvidet adgang til søk i utlendingsregisteret etter departementets syn ikke representere et uforholdsmessig inngrep i personvernet eller den enkelte utlendings rettssikkerhet. Departementet mener at hensynet til personvern og den enkeltes rettssikkerhet vil bli tilstrekkelig ivaretatt gjennom de vilkår for søk som vil bli regulert i lov og forskrift.

Departementet bemerker at fingeravtrykk av utlendinger som er ettersøkt for alvorlige straffbare forhold, mottatt fra Interpol eller politimyndighet i annet land, allerede kan benyttes til søk i utlendingsregisteret.

Departementet vil videre bemerke at søk i utlendingsregisteret i forbindelse med straffesaker også er viktig av hensyn til et effektivt asylinstitutt. Det har vist seg at kriminelle asylsøkere som ikke har grunn til å frykte forfølgelse i hjemlandet, legger beslag på store ressurser. Dette går på bekostning av andre asylsøkere.

Til høringsinstansenes uttalelser om at det fremsette lovforslaget innebærer en forskjellsbehandling, bemerkes at norske myndigheter i mange tilfeller vet svært lite om bakgrunnen til dem som kommer hit, blant annet deres eventuelle kriminelle løpebane. Departementet mener for øvrig at økt oppklaring av kriminelle forhold vil være i alles interesse, uavhengig av om de er norske borgere eller utlendinger.

Departementet viser til at det i utlendingsforskriften vil bli gitt nærmere regler bl.a. om gode rutiner for anvendelse av det nye registeret, og om at det bare er fingeravtrykk avsatt på et åsted for en kriminell handling som skal kunne benyttes til søk i utlendingsregisteret.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apeltun Sæle og Ivar Østberg, og fra Senterpartiet, lederen Magnhild Meltveit Kleppa, ser behovet for endring av utlendingsforskriften slik at politiet gis et effektivt virkemiddel i sitt arbeid med å bekjempe organisert, internasjonal kriminalitet og vinningskriminalitet knyttet til asylmottak. Komiteen er enig i at det stadig økende kriminalitetsproblemet, spesielt knyttet til internasjonal og organisert kriminalitet, tilsier at søk i utlendingsregisteret bør tillates.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil påpeke at erfaringer viser at innførsel og omsetning av narkotika i stor utstrekning begås av utlendinger i Norge.

Komiteen viser til at ved bruk av utlendingsregisteret i etterforskningsøyemed, tas det sikte på å motvirke at kriminelle utlendinger uten lovlig opphold får etablere seg i Norge og bidra til å forhindre at organisert, internasjonal kriminalitet ytterligere får fotfeste i landet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at en stadig utvikling og endring i kriminalitetsbildet medfører behov for andre og nye tiltak for å bekjempe kriminaliteten. Den senere tids verdensbilde krever dessuten stadig mer effektive etterforskningsmetoder for å bekjempe aktiviteter som ellers kan true de verdier vi ønsker å ivareta i samfunnet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til liknende praksis i våre naboland, Danmark, Sverige og Finland.

Dette flertallet slutter seg til departementets bemerkning om at vurderingen av lovforslagets generelle innhold dreier seg om en avveining mellom hensynet til en effektiv kriminalitetsbekjempelse på

den ene siden og hensynet til personvern, den enkelte asylsøkers rettssikkerhet og likhetsbetraktninger på den andre siden. Dette flertallet mener derfor at hensynet til personvern og den enkeltes rettssikkerhet må ivaretas i tilstrekkelig grad gjennom de vilkår for søk som vil bli regulert i lov og forskrift.

Dette flertallet mener at vilkåret som knytter seg til en nedre strafferamme på 6 måneder, bør fremgå av selve loven.

Komiteen erkjenner behovet for forsterket innsats i kampen mot grenseoverskridende grov kriminalitet og vil i denne sammenheng spesielt vise til behandlingen av hvitvaskingsloven Ot.prp. nr. 72 (2002-2003).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at å hindre at store penge-sommer kan hvitvaskes og å få slutt på skatteparadis-er som gir store åpninger til å unndra pengestrøm-mer fra kontroll, derfor vil være av de aller viktigste tiltakene i denne kampen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil påpeke at viktige rettssikkerhetsprinsipper må ivaretas når nye etterforskningsmetoder tas i bruk. Dette flertallet viser til at Politidirektoratet i sin høringsuttalelse gjengitt i proposisjonen også påpeker at å ta i bruk et register opprettet til annet bruk, vil medføre press på å ta i bruk andre registre som også er opprettet til helt andre formål. Dette flertallet viser til at under behandlingen av saken ble det overhodet ikke varslet at registeret skulle brukes til noe annet enn et hjelpemiddel for å identifisere personer som søker asyl og opphold, og et nyttig arbeidsredskap for å skape en bedre og mer effektiv asylbehandling. Dette flertallet deler Politidirektoratets bekymring og mener at det svekker tilliten til myndighetenes intensjoner bak opprettelsen av ulike register dersom endringer av formål og bruksområde skjer.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det er tatt høyde for behovet for utvidet bruk av registeret i Ot.prp. nr. 83 (1991-1992).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at registeret som foreslås tatt i bruk, kun omfatter personer med prosessuelt opphold i Norge, og at sletting fra registeret skal skje

i henhold til utlendingsforskriftens § 132. Sletting skal skje når utlendingen er innvilget asyl eller gitt en tillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse, med mindre det er tvil om identiteten.

For de som får avslag, blir bortvist eller utvist, skal avtrykkene slettes etter 5 år. Unntak er vedtak fattet på grunnlag av rikets sikkerhet (utlendingsforskriften § 132).

Dette betyr at hele innvandrerbefolkningen som har fått innvilget ulike former for opphold i Norge, ikke skal omfattes av registeret, og at det kun er for dem som har fått avslag, eller ennå ikke har fått sin sak avgjort, at politiet gis mulighet til søk i fingertrykkregisteret.

Flertallet vil understreke betydningen av at rutiner for sletting blir fulgt og at feil i dette registeret ikke er akseptabelt.

Flertallet vil vise til at politiet i dag kan innhente fingeravtrykk fra asylmottak, dersom man har mistanke om at noen beboere står bak et lovbrudd. I denne sammenheng vises det til brev fra Kommunal- og regionaldepartementet av 16. mai 2003, der det står at etterforskning og oppklaring av identitet gjennom fingeravtrykk bekreftet at asylsøkere på mottak stod bak narkotika og vinningskriminalitet i en studie av 31 politidistrikter. Det betyr at muligheten til å ta fingeravtrykk i etterforskningsøyemed brukes og har betydning for oppklaring av saker allerede i dag. Forslaget løser ikke problemet med personer som oppholder seg ulovlig i landet og derfor heller ikke har avgitt fingeravtrykk. Myndighetene har derfor allerede nå hjemler til å agere i slike saker.

Når det gjelder utlendinger som primært har til hensikt å begå kriminalitet, er det rimelig å anta at disse fortsatt vil komme til landet - men uten å registrere seg som asylsøkere.

På denne bakgrunn er komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet avventende til effekten av de foreslåtte lovendringene.

Disse medlemmer vil imidlertid akseptere at politiet gis en mulighet til å bruke eksisterende fingeravtrykkregister til søk mot fingeravtrykk som er avsatt på åsted, begrunnet i to forhold:

- Det er et legitimt behov for å oppklare flere saker som knytter seg til personer som ikke har fått innvilget opphold i Norge, fordi lovlydige asylsøkere og hele innvandrerbefolkningen rammes sterkt av at kriminalitet som blir begått av noen få, ikke blir oppklart.
- Bruken av registeret vil kunne bidra til å stoppe deler av den kriminaliteten som er knyttet til organiserte grenseoverskridende vinningsforbrytelser.

Disse medlemmer viser til at foreslått strafferamme ikke avspeiler strafferammen for internasjonal organisert kriminalitet som Regjeringen viser til, og at dette svekker Regjeringens argumentasjon for lovendringen. Disse medlemmer vil påpeke at å vedta en strafferamme på 6 måneder omfatter straffbare handlinger av et visst alvor, men ikke i den dimensjonen Regjeringen antyder i proposisjonen. Disse medlemmer mener derfor det må sies åpent at hovedformålet med loven er å øke sannsynligheten for å oppklare kriminalitet som knyttes til asylmottak.

Disse medlemmer vil vise til at Regjeringens politikk med å fjerne norsk undervisning til asylsøkere som venter på vedtak, og å fjerne ytelser til de som har fått avslag, men ikke har reist hjem, kan bidra til å øke kriminaliteten og omfanget av svart arbeid.

Komiteen viser til at Barne- og familiedepartementet har uttrykt bekymring for utilsiktede virkninger for kvinner som er utsatt for tvangsprostitusjon. Komiteen vil be Regjeringen vurdere dette nærmere. Komiteen viser her til brev av 16. mai 2003 fra Kommunal- og regionaldepartementet til komiteen.

3. §§ 29 FØRSTE LEDD NY BOKSTAV F, G OG H, § 29 ANNET LEDD, § 30 ANNET LEDD NY BOKSTAV D OG E, § 30 TREDJE LEDD, § 34 A FØRSTE LEDD

3.1 Sammendrag

3.1.1 Bakgrunn

I høringsbrev av 2. august 2002 foreslo departementet flere endringer i utlendingsloven §§ 29, 30 og 34. Bakgrunnen for forslagene var Rådskommisjonsdirektiv 2001/40/EF om gjensidig anerkjennelse av avgjørelser om utsendelse av tredjelandsborgere, som ble vedtatt av EU på rådsmøtet den 28.-29. mai 2001. Direktivet utgjør en videreutvikling av Schengen-reglene. I henhold til samarbeidsavtalen med EU om Norges tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket som Norge inngikk 18. mai 1999, er Norge forpliktet til å implementere EU-rettsakter som innebærer en videreutvikling av Schengen-reglene, jf. St.prp. nr. 50 (1998-1999).

Rådskommisjonsdirektiv 2001/40/EF ble vedtatt 28. mai 2001, og 27. juni 2001 meddelte Norge Rådet og Kommisjonen at man godtok direktivet. Det ble beklageligvis ikke tatt noe forbehold om Stortingets samtykke. Bakgrunnen var at departementet på dette tidspunkt var av den vurdering at gjennomføring av direktivet ikke krevde noen endringer i utlendingsloven. Direktivteksten byr imidlertid på enkelte tolkningsproblemer, og etter en nærmere fordypning er departementet kommet til at det likevel er nødvendig å endre utlendingsloven.

Avskaffelsen av grensekontrollen mellom Schengen-landene har gjort at tredjelandsborgere som ikke har rett til å oppholde seg i Schengen-området, kan forflytte seg mellom medlemsstatene. Direktivet skal motvirke at en tredjelandsborger som er bortvist eller utvist fra en medlemsstat, kan unngå en slik avgjørelse ved å forflytte seg fra en medlemsstat til en annen. Målet er å muliggjøre anerkjennelse og fullbyrdelse av en avgjørelse om utsendelse som er truffet av en kompetent administrativ myndighet i et Schengen-land (beslutningsmedlemsstaten) vedrørende en tredjelandsborger som befinner seg på et annet Schengen-lands område (håndhevingsmedlemsstaten). Direktivet medfører at tredjelandsborgere som er omfattet av en avgjørelse om utsendelse truffet av et Schengen-land, ikke vil bli sendt tilbake fra et Schengen-land til et annet for å bli utsendt fra Schengen-området derfra. I stedet kan håndhevingsmedlemsstaten sende ut den tredjelandsborger det gjelder direkte.

Departementet har vurdert hvorvidt det er behov for å endre utlendingslovens utvisningsbestemmelser som følge av direktivet. Bestemmelsene om utvisning finnes i lovens §§ 29 og 30. § 29 regulerer adgangen til å utvise utlending som har arbeids- eller oppholdstillatelse, men som ikke fyller kravene til å få bosettingstillatelse. For utlending som fyller kravene til å få bosettingstillatelse, er det § 30 som regulerer utvisningsadgangen. Slik utlending er i medhold av § 30 gitt et sterkere vern mot utvisning enn utlendinger for øvrig, pga. den antatte tilknytning til riket.

Vedtaket om utvisning innebærer at arbeids-, oppholds- eller bosettingstillatelsen ikke lenger er gyldig. Utvisning er også til hinder for senere innreise i riket. Innreiseforbudet skal som hovedregel ikke gjelde for kortere tidsrom enn to år, jf. § 29 tredje ledd.

Utlendingsloven § 29 første ledd bokstav b slår fast at en utlending kan utvises når han/hun for mindre enn fem år siden i utlandet har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder. Videre følger det av utlendingsloven § 30 annet ledd bokstav b at utlending som fyller kravene til å få bosettingstillatelse, kan utvises når utlendingen har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i tre år eller mer, og dette er skjedd for mindre enn fem år siden i utlandet. Etter departementets vurdering gir dagens lovbestemmelser her tilstrekkelig grunnlag for å kunne anerkjenne andre Schengen-lands utsendelseavgjørelser som nevnt i artikkel 3 nr. 1 a) første

strekpunkt (utlendinger som av beslutningsmedlemsstaten er dømt for et straffbart forhold), ved å utvise utlendingen fra Norge. Det foreslås derfor ingen endringer på dette punkt.

3.1.2 Departementets bemerkninger

3.1.2.1 GENERELLE KOMMENTARER

I proposisjonen er det nærmere redegjort for høringsinstansenes syn på de foreslåtte lovendringene.

Enkelte av høringsinstansene uttaler at Norge ikke er forpliktet til å endre utlendingsloven som følge av direktivet. Departementet bemerker at i henhold til samarbeidsavtalen med EU om Norges tilknytning til gjennomføringen, anvendelsen og videreutviklingen av Schengen-regelverket som Norge inngikk 18. mai 1999, er Norge forpliktet til å implementere EU-rettsakter som innebærer en videreutvikling av Schengen-reglene, jf. St.prp. nr. 50 (1998-1999).

Direktivet pålegger medlemsstatene å innrette sin nasjonale lovgivning slik at myndighetene har mulighet til å anerkjenne et annet Schengen-lands avgjørelse om utsendelse. Men direktivet pålegger ikke noen plikt til å gjennomføre et slikt vedtak. Avgjørelser som tas i henhold til direktivets bestemmelser, skal iverksettes i samsvar med nasjonal lovgivning.

Etter en samlet vurdering har departementet kommet til at § 29 første ledd ny bokstav f og g og § 30 annet ledd ny bokstav d og e, ikke foreslås gjennomført i denne omgang. Disse endringsforslagene bør, sammen med direktivet, være gjenstand for ytterligere utredning, samt eventuell ny høring. Det nedsatte utlendingslovutvalget vil bli anmodet om å vurdere i hvilken grad og på hvilken måte direktivet bør gjennomføres i ny utlendingslov. Det bør også bringes på det rene hvordan andre Schengen-land har gjennomført direktivet i sin nasjonale lovgivning.

3.1.2.2 § 29 FØRSTE LEDD NY BOKSTAV F

Utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a gir hjemmel for å utvise når utlendingen grovt eller gjentatte ganger har overtrådt en eller flere bestemmelser i utlendingsloven, eller unndrar seg gjennomføring av vedtak som innebærer at vedkommende skal forlate riket. På bakgrunn av direktivets bestemmelser om adgang til å anerkjenne utsendelsesavgjørelser fra andre Schengen-land som nevnt i artikkel 3 nr. 1 b) (overtredelse av annet Schengen-lands lovgivning om innreise eller opphold), foreslår departementet at det i utlendingsloven § 29 første ledd blir føyet til en ny bokstav f (bokstav h i høringsutkastet) som gir adgang til utvisning på dette grunnlag.

Departementet uttalte i høringsbrevet at det ikke ønsket å foreslå en tilsvarende endring i § 30 om adgangen til å utvise utlending som fyller kravene til å få bosettingstillatelse. Det ble vist til at slike utlen-

dinger i loven er gitt et sterkere vern mot utvisning enn utlendinger for øvrig, pga. deres antatte tilknytning til riket.

Departementet bemerker at den foreslåtte bestemmelsen vil gi myndighetene muligheten til å anerkjenne et annet Schengen-lands avgjørelse om utsendelse, men det vil ikke foreligge noen plikt til å gjennomføre utsendelsen. Norske myndigheter skal alltid foreta en selvstendig vurdering av om utvisning skal finne sted. I disse tilfellene vil forholdsmessighetsvurderingen etter § 29 annet ledd stå sentralt.

Norske myndigheter vil ved vurderingen av om utlendingen skal utvises fra Norge, innhente informasjon om årsakene til at utlendingen ble bortvist eller utvist fra vedkommende Schengen-land. Norske myndigheter vil alltid være forpliktet til å påse at saken er tilstrekkelig opplyst før vedtak treffes. Dermed utvisning fremstår som et uforholdsmessig tiltak, jf. § 29 annet ledd, vil vedtak om utvisning ikke bli fattet.

Også øvrige regler i forvaltningsloven og utlendingsloven som skal ivareta rettssikkerheten til utlendingen, vil gjelde på samme måte her som ellers. Det samme gjelder utlendingsloven § 4 som sier at loven skal anvendes i samsvar med internasjonale regler som Norge er bundet av når disse har til formål å styrke utlendingens stilling.

3.1.2.3 LOVENS § 29 ANNET LEDD

I høringsbrevet uttalte departementet at utvisning etter de foreslåtte bestemmelsene kunne gi et urimelig resultat, alt etter omstendighetene. Etter departementets syn burde det derfor i disse tilfellene foretas en konkret forholdsmessighetsvurdering, på samme måte som ved de fleste andre utvisningsgrunnlagene i utlendingsloven §§ 29 og 30, jf. § 29 annet ledd første punktum og § 30 tredje ledd.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å endre utlendingsloven § 29 annet ledd første punktum.

Departementet vil bemerke at i vurderingene som vil bli foretatt i henhold § 29 annet ledd, er det ikke tvilsomt at det vil bli lagt vesentlig vekt på hensynet til barn og ektefelle. Likeledes vil eventuelle barnefaglige vurderinger bli tillagt stor vekt.

3.1.2.4 LOVENS § 34A FØRSTE LEDD FØRSTE PUNKTUM

Det følger av direktivets artikkel 6 at medlemslandene er forpliktet til å samarbeide og utveksle opplysninger for å kunne gjennomføre direktivet. Adgangen til å oversende opplysninger til andre Schengen-land er i dag nærmere regulert i utlendingsloven § 34 a. Denne bestemmelsen slår fast at i den utstrekning Norge er forpliktet til det som deltaker i Schengen-samarbeidet og samarbeidet i henhold til Dublinkonvensjonen, kan utlendingsmyndig-

hetene uten hinder av taushetsplikt oversende opplysninger om enkeltpersoner til myndighetene i land som deltar i slikt samarbeid, som ledd i eller til bruk ved behandling av sak om visum, asyl eller oppholdstillatelse.

For å ivareta forpliktelsene etter artikkel 6 i direktivet foreslår departementet å endre § 34a første ledd første punktum i tråd med dette.

Til en høringsinstans' uttalelse om at utveksling av personopplysninger vil kunne legge til rette for grove menneskerettighetsbrudd, for eksempel i forbindelse med utvisning uten dom, bemerkes at det i direktivet heter at avgjørelser om utsendelse skal skje i samsvar med Den europeiske menneskerettighetskonvensjon av 4. november 1950 og Flyktningskonvensjonen 28. juli 1951. Alle landene som omfattes av direktivet har tiltrådt disse konvensjonene.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen mener det er viktig å motvirke at en tredjelandsborger som er bortvist eller utvist fra en Schengen-medlemsstat, kan unngå en slik avgjørelse ved å forflytte seg fra en medlemsstat til en annen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, slutter seg til departementets vurdering om at § 29 første ledd ny bokstav f og g og § 30 annet ledd ny bokstav d og e, ikke foreslås gjennomført i denne omgang.

Flertallet vil påpeke at den foreslåtte bestemmelsen i § 29 første ledd ny bokstav f gir myndighetene muligheten, men ingen plikt, til å anerkjenne et annet Schengen-lands avgjørelse om utsendelse. Norske myndigheter må alltid foreta en selvstendig vurdering av om utvisningen skal finne sted og vil alltid være forpliktet til å påse at saken er tilstrekkelig opplyst før vedtak treffes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener departementets fremgangsmåte er kritikkverdig. Det er uheldig at departementet først meddelte europakommisjonen Norges tiltrødelse, uten den nødvendige kompetanse, for deretter å trekke alle sine forslag som fulgte opp de aller viktigste momentene i direktivet.

Disse medlemmer viser til at samarbeid mellom Schengen-landene er svært viktig når det gjelder bekjempelse av organisert kriminalitet og terrorisme. Avskaffelsen av grensekontrollen har medført at 3. landsborgere fritt kan bevege seg mellom medlemsstatene. Derfor er det viktig å opprette et samarbeid som kan hindre at personer som er utvist fra en medlemsstat kan unngå utvisning ved å forflytte seg til en annen medlemsstat.

Disse medlemmer ser derfor viktigheten av at Norge aksepterer rådsdirektivet for å bekjempe såkalt asylhopping mellom Schengen-land, gjennom at landene nå kan velge å utvise personer direkte, fremfor å måtte sende dem tilbake til beslutningsmedlemslandet.

Disse medlemmer viser til at departementet har trukket de fleste av sine opprinnelige forslag til lovendringer. Dette på bakgrunn av at høringsinstansene kom med negative tilbakemeldinger knyttet til lovforslagene. Innsigelsene som har kommet fra høringsinstansene er at utvisning er en straff, og at utlendinger som blir utvist på bakgrunn av "alvorlig grunn til å anta" vil motta straff for forbrytelser de kun er mistenkt for å stå bak. Disse medlemmer viser imidlertid at det er sterkt allmennpreventive grunner som taler for en slik endring, og at den nye verdenssituasjonen med økt terrorfare tilsier at vi endrer våre lover til å passe dagens situasjon. Det er et vesentlig poeng at Norge må kunne anerkjenne de utsendelsesvedtak som er fattet av andre Schengen-land, når alle medlemslandene er forpliktet av de samme folkerettslige prinsipper og menneskerettighetskonvensjoner som Norge. Disse medlemmer mener det er usolidarisk av Norge å ikke ville anerkjenne vedtak som potensielt kan være av avgjørende betydning for våre nabolands sikkerhet.

Disse medlemmer viser til at departementet i sine opprinnelige lovendringsforslag la inn en egen norsk vurdering av utsendelsessakene. Denne vurderingen skulle inneholde særnorske vilkår, samt at norske utlendingsmyndigheter skulle vurdere om det forelå "skjellig grunn til mistanke". Disse medlemmer ser, likt som en del av høringssvarene departementet mottok, at dette er en uheldig begrepsbruk. Men disse medlemmer ser heller ikke nødvendigheten av at Norge skal stille egne særvilkår for utsendelse av 3. landsborgere. Disse medlemmer mener Norge må kunne anerkjenne andre Schengen-lands saksbehandling når det gjelder deres egen sikkerhet, og basere utvisning på annet lands vurdering, all den tid det er snakk om demokratiske stater som har et fritt utviklet rettssystem.

Disse medlemmer mener videre at det ville være trist observasjon om alle andre land innen Schengen-området arbeider sammen mot terrorisme, mens Norge diskuterer potensielle eller hypotetiske juridiske problemstillinger knyttet til mindre lovendringer, og på den måten i mellomtiden gjør Norge til et attraktivt tilfluktssted for terrorister og andre kriminelle.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn departementets opprinnelige lovendringsforslag, med korrigering for ovennevnte reservasjon for vurderingen om skjellig grunn for mistanke:

"Utlendingsloven § 29 første ledd nye bokstaver f og g skal lyde:

- f) når en administrativ myndighet i et land som deltar i Schengen-samarbeidet har truffet endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av hensynet til den offentlige orden eller nasjonale sikkerhet.
- g) når det er nødvendig av hensyn til den offentlige orden eller nasjonale sikkerhet. Det er et vilkår at det er konkrete holdepunkter for at utlendingen planlegger å begå slike handlinger på et Schengen-lands territorium.

Innstillingens forslag til § 29 første ledd ny bokstav f blir § 29 første ledd ny bokstav h.

Utlendingslovens § 30 annet ledd nye bokstaver d og e skal lyde:

- d) når en administrativ myndighet i et land som deltar i Schengen-samarbeidet har truffet endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av hensynet til den offentlige orden eller nasjonale sikkerhet.
- e) når det er nødvendig av hensyn til den offentlige orden eller nasjonale sikkerhet. Det er et vilkår at det er konkrete holdepunkter for at utlendingen planlegger å begå slike handlinger på et Schengen-lands territorium."

Disse medlemmer slutter seg til departementets forslag til endring av § 29 første ledd bokstav h, men er ikke enig i å ikke innføre lignende endring i § 30 om adgangen til å utvise utlending som fyller kravene for bosettingstillatelse. Disse medlemmer mener departementets endringsforslag til § 29 annet ledd, og § 30 tredje ledd ivaretar de forhold som kan gjøres gjeldende overfor personer med sterk tilknytning til riket.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Utlendingslovens § 30 annet ledd ny bokstav f skal lyde:

- f) når en administrativ myndighet i et land som deltar i Schengen-samarbeidet har truffet endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av manglende overholdelse av landets bestemmelser om utlendingers innreise eller opphold.

Utlendingslovens § 30 tredje ledd skal lyde:

Utvisning etter annet ledd bokstav b, c, d, e og f besluttes ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et

uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmer."

Disse medlemmer mener videre at departementets vide og utstrakte bruk av høringsbrev er bekymringsfull. Disse medlemmer er tilhengere av en korporativ stat som tar med organisasjoner og berørte parter i beslutningsprosesser. Men når denne prosessen ikke lenger er en styringskorrekt, men en sisteinstans i saksforberedelsen til Stortinget, som er tilfellet i denne saken, stiller disse medlemmer seg kritisk til utviklingen.

Disse medlemmer viser til at Rådsdirektiv 2001/40/EF ble vedtatt 28. mai 2002 og at departementet sendte ut sitt høringsbrev 2. august 2002. Nå, først et år etter at direktivet ble vedtatt, har Stortinget mulighet til å fatte vedtak i saken. Disse medlemmer viser videre til at departementet i tillegg har varslet nok en høringsrunde på hoveddelene i direktivet. Disse medlemmer kan se departementets utstrakte bruk av høringer som et forsinkende element i saksbehandlingen. Og mener videre at når høringssvarene får departementet til å snu tvert om i nasjonalt og internasjonalt viktige saker, kan det være et hint om at de politiske og apolitiske organisasjonene som opererer utenfor det formelle styringssettet, har fått for mye makt.

Disse medlemmer mener at det i ytterste konsekvens i alle fall er underlig om smale sektororganisasjoner skal være avgjørende for norsk sikkerhetspolitikk og terrorlovgivning.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at departementet har oversendt oppdrag til det nedsatte utlendingslovutvalget - der utvalget bes å vurdere de spørsmålene det har vært uklarhet om. Forslaget vil dermed bli fulgt opp. Disse medlemmene viser for øvrig til at Norge ikke har lagt seg på en helt annen linje i implementeringen enn andre Schengen-land.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til at i Sverige er utvisning en del av dommen i kriminalsaken, mens det i Norge er et forvaltningsvedtak etter at dom er falt.

Disse medlemmer mener at den svenske ordningen bør vurderes innført også i Norge, og ber Regjeringen få dette temaet vurdert under framlegget til ny utlendingslov.

Disse medlemmer vil vise til at FN har i rapporten Concluding Observations of the Committee on the Rights of the Child: Norway 28/06/2000 påpekt at Norge ikke følger barnekonvensjonen, når man i utvisningssaker ikke sørger for barnefaglig utredning og tar den med i betraktning når utvisningssaker skal vurderes. Dette på tross av at utlendings-

myndighetene gjennom det regelverket vi har i dag alltid er forpliktet til å vurdere hensynet til barn i utvisningssaker og foreta en forholdsmessighetsvurdering av det straffbare forholds alvor og utlendingens tilknytning til riket.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen heller ikke i framlegg til Innlemming av FNs barnekonvensjon i norsk lov Ot.prp. nr. 45 (2002-2003) er hensynet til asylsøkeres barn eller hensynet til barn som berøres av utvisningssaker avklart. Regjeringen mener dette viktige temaet først skal avklares i lovutvalget som er nedsatt for å gjennomgå og revidere utlendingslovgivningen, og at lovutvalget skal vurdere nærmere de anførsler som er kommet fra FNs barnekomité. Disse medlemmer er svært kritiske til dette.

Komiteen viser til sine respektive fraksjonsmerknader under behandlingen av Ot.prp. nr. 45 (2002-2003).

4. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

4.1 Sammendrag

Forslagene til endringer i utlendingsloven §§ 29 og 34a på bakgrunn av rådsdirektiv 2001/40/EF, kan innebære visse begrensede økonomiske og administrative konsekvenser for politiet og Utlendingsdirektoratet.

Forslaget til endring i utlendingsloven § 37 om søk i utlendingsregisteret i forbindelse med etterforskning av straffbare forhold, innebærer kun en utvidet bruk av et register som allerede eksisterer. I de aller fleste tilfellene ville det uansett ha blitt foretatt søk i det alminnelige fingeravtrykkregisteret i Kripos. Det må antas at det ikke medfører ekstrautgifter at det samtidig foretas søk i den separate filen i Kripos sitt register som utgjør utlendingsregisteret.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader.

5. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

I utlendingsloven gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd nye bokstaver f og g skal lyde:

- f) når en administrativ myndighet i et land som deltar i Schengen-samarbeidet har truffet endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av hensynet til den offentlige orden eller nasjonale sikkerhet.
- g) når det er nødvendig av hensyn til den offentlige orden eller nasjonale sikkerhet. Det er et vilkår at det er konkrete holdepunkter for at utlendingen planlegger å begå slike handlinger på et Schengen-lands territorium.

Innstillingens forslag til § 29 første ledd ny bokstav f blir § 29 første ledd ny bokstav h.

§ 30 annet ledd nye bokstaver d og e skal lyde:

- d) når en administrativ myndighet i et land som deltar i Schengen-samarbeidet har truffet endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av hensynet til den offentlige orden eller nasjonale sikkerhet.
- e) når det er nødvendig av hensyn til den offentlige orden eller nasjonale sikkerhet. Det er et vilkår at det er konkrete holdepunkter for at utlendingen planlegger å begå slike handlinger på et Schengen-lands territorium."

§ 30 annet ledd ny bokstav f skal lyde:

- f) når en administrativ myndighet i et land som deltar i Schengen-samarbeidet har truffet endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av manglende overholdelse av landets bestemmelser om utlendingers innreise eller opphold.

§ 30 tredje ledd skal lyde:

Utvisning etter annet ledd bokstav b, c, d, e og f besluttes ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket, vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmer.

6. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i utlendingsloven

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd bokstav e og ny bokstav f skal lyde:

- e) når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse,
- f) *når en administrativ myndighet i et land som deltar i Schengensamarbeidet har truffet endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av manglende overholdelse av landets bestemmelser om utlendingers innreise eller opphold.*

§ 29 annet ledd første punktum skal lyde:

Utvisning etter første ledd bokstav a, b, c, e og f besluttes ikke dersom det i betraktning av forholdets

alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene.

§ 34 a første ledd første punktum skal lyde:

I den utstrekning Norge er forpliktet til det som deltaker i Schengensamarbeidet og samarbeidet i henhold til Dublinkonvensjonen 15. juni 1990, kan utlendingsmyndighetene uten hinder av taushetsplikt oversende opplysninger om enkeltpersoner til myndighetene i land som deltar i slikt samarbeid, som ledd i eller til bruk ved behandling av sak om visum, asyl, *bortvisning, utvisning* eller oppholdstillatelse.

§ 37 femte ledd skal lyde:

Fingeravtrykk tatt i medhold av fjerde ledd kan registreres i et EDB-basert fingeravtrykkregister. Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler for føring og bruk av registeret. *Politiet kan bruke registeret i forbindelse med etterforskning av en eller flere handlinger som kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 måneder.*

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven trer i kraft til forskjellig tid.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 27. mai 2003

Magnhild Meltveit Kleppa

leder

Kari Lise Holmberg

ordfører

Vedlegg

Brev fra Kommunal- og regionaldepartementet v/statsråden til kommunalkomiteen, datert 16. mai 2003.

Spørsmål fra stortingsrepresentant Karin Andersen vedrørende Ot.prp. nr. 49 (2002-2003)

Jeg viser til spørsmål fra stortingsrepresentant Karin Andersen fremsatt i brev av 02.05.2003 og brev av 12.05.2003. Spørsmålene gjelder Ot.prp. nr. 49 (2002-2003) som er til behandling i Stortinget.

Siden en rekke av spørsmålene hører inn under justisministerens område, er svarene utarbeidet med bistand fra Justisdepartementet.

Brev av 02.05.2003

Spørsmål 1: Hvilke regler gjelder for sletting og registrering i politiets fingeravtrykkregister?

Reglene for registrering og sletting av fingeravtrykk i politiets fingeravtrykkregister (kriminalregisteret) følger av påtaleinstruksen kapittel 11, se vedlegg 1. Vilkårene for registrering følger av § 11-2. Første ledd i bestemmelsen antyder i hvilke tilfeller det *kan* tas fingeravtrykk i registerøyemed. Annet ledd i bestemmelsen sier når det *skal* tas fingeravtrykk i registerøyemed. Det fremgår her at det skal tas fingeravtrykk av personer som begjæres fengslet mistenkt for en forbrytelse, personer som settes inn til soning av dom på ubetinget frihetsstraff for forbrytelse, personer besluttet sikret, personer besluttet utvist og ukjent lik.

Av samme bestemmelse fjerde ledd fremgår når registrerte fingeravtrykk skal tilintetgjøres. Bestemmelsen innebærer at en person som er siktet eller dømt for en straffbar handling skal få sine fingeravtrykk tilintetgjort dersom vedkommende får sin sak endelig avgjort på en måte som ikke tilkjenner gir at han er skyldig.

Reglene for registrering og sletting av fingeravtrykk i utlendingsregisteret følger av utlendingsloven § 37, jf. utlendingsforskriften §§ 129, 130, 131 og 132.

Utlendingsforskriften § 129 annet ledd innebærer at fingeravtrykk blant annet *skal* tas av utlending som ikke kan dokumentere sin identitet, utlending som søker asyl, utlending over 18 år som søker familie-gjenforening med en asylsøker, utlending som blir utvist, utlending som blir bortvist etter å ha blitt ilagt straff og utlending som har oppholdt seg ulovlig i riket.

Bestemmelsens annet ledd innebærer at fingeravtrykk *kan* tas av utlending som har fått avslag på søk-

nad om en tillatelse etter loven, utlending som blir bortvist og av utlending som antas å oppholde seg ulovlig i riket.

Sletting av fingeravtrykk skjer i henhold til utlendingsloven § 132. Sletting skal skje når utlendingen har fått innvilget asyl eller en tillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse, med mindre det fortsatt er tvil om utlendingens identitet. Fingeravtrykk av utlending som har fått endelig avslag på asyl eller annen tillatelse, eller som blir bortvist eller utvist fra riket, skal slettes når det er gått fem år fra vedtakstidspunktet. Unntak gjelder dersom vedtaket skyldes hensynet til rikets sikkerhet. Avtrykk som ikke er slettet tidligere skal slettes ti år etter siste registrering. Dette gjelder ikke for dem som har fått et vedtak begrunnet i hensynet til rikets sikkerhet.

Spørsmål 2: I og med at UD ikke finner endring av loven nødvendig for å oppfylle direktivet, må det foreligge andre hensyn. Hvilke innenrikspolitiske hensyn er det som tilsier at vi må endre loven?

Innledningsvis ønsker jeg å presisere at det forutsettes at representanten henviser til Rådskdirektiv 2001/40/EF av 28. mai om gjensidig anerkjennelse av beslutninger om utsendelse av tredjelandsborgere.

Utenriksdepartementet påpekte i sitt høringsbrev at utlendingsloven allerede i dag antas å oppfylle direktivets minstekrav. Etter en nærmere vurdering mente imidlertid Utenriksdepartementet at direktivet likevel innebar at utlendingsloven måtte endres. Dette ble påpekt i departementforeleggelsen av proposisjonen, og har dermed blitt innarbeidet i proposisjonen side 21 første spalte nederst.

Det er nå enighet om at det utvilsomt er behov for lovendring som følge av direktivet.

Årsaken til dette er at direktivet pålegger medlemsstatene å innrette sin nasjonale lovgivning slik at myndighetene har en *mulighet* til å anerkjenne et annet Schengen-lands avgjørelser om utsendelse. Uten lovendring vil norske utlendingsmyndigheter ikke ha tilstrekkelig hjemmel for å vurdere en anerkjennelse av annet Schengen-lands avgjørelse om utsendelse.

Selv om lovendringen gir utlendingsmyndighetene mulighet til å anerkjenne annet Schengen-lands avgjørelse om utsendelse, er det ikke pålagt noen plikt til å gjennomføre vedtaket. Norske utlendingsmyndigheter står fritt i å foreta denne vurderingen.

Spørsmål 3 Hva er i så fall grunnen til at lovendringen ikke fremmes uten henvisning til direktivet?

Lovendringen fremmes som en følge av direktivet, se ovenfor under punkt 2.

Spørsmål 4: Som begrunnelse for å bruke utlendingsregisteret hevdes det i proposisjonens kap. 2.1.6: Som tidligere anført tilsier erfaring at organisert kriminalitet, for eksempel innførsel og omsetting av narkotika, i stor grad begås av utlendinger. Kan det framlegges statistikk på dette?

Det finnes ingen enhetlig statistikk som skiller mellom utlendinger og nordmenn i forbindelse med straffesaker. Informasjon fra Politidirektoratet og KRIPOS viser imidlertid at utlendinger er sterkt overrepresentert innen en del handlinger. Dette gjelder f.eks. innførsel av narkotika og spesielle former for vinningskriminalitet. KRIPOS gjennomførte en studie av 150 grove tobakkstyper i 31 politidistrikter fra Helgeland i nord til Agder i sør høsten 2000 (i de politidistrikt som da hadde asylmottak). Etterforskning og oppklaring av identitet gjennom fingeravtrykk bekreftet da at asylsøkere bosatt på mottak sto helt sentralt i dette sakskomplekset.

Spørsmål 5: Det hevdes uten dokumentasjon i proposisjonen at Barne- og familiedepartementets anførsel om utilsiktede virkninger for kvinner som er utsatt for tvangsprostitusjon, ikke er holdbar. Jeg ber om å få tilsendt Barne- og familiedepartementets høringsbrev og en begrunnelse fra ansvarlig statsråd for påstanden i proposisjonen.

Jeg er klar over at mange kvinner som lever i tvangssituasjoner også kan bli tvunget til å begå ulovlige handlinger. Det kan også tenkes at kvinnene ikke blir direkte tvunget til å begå slike handlinger, men situasjonen tilsier at de ikke har noe annet valg. Dersom kvinnen har avsatt fingeravtrykk på et åsted for den kriminelle handlingen, vil politiet kunne benytte dette fingeravtrykket til søk i utlendingsregisteret, for så å finne fram til personen.

Jeg mener at det ikke er en utilsiktet virkning av lovendringen at også de som blir tvunget til å begå straffbare handlinger avdekkes ved at søk i utlendingsregisteret tillates. Hensynet til ofrene for kriminelle handlinger og samfunnets behov for å oppklare straffbare forhold tilsier at også dette er straffbare handlinger som bør oppklares. Tvangselementet vil imidlertid både bli tillagt vekt i vurderingen av straffesaken og i behandlingen av utlendingssaken. Oppklaring av disse sakene vil dessuten være nødvendig i arbeidet med å straffeforfølge bakmennene.

Barne- og familiedepartementets høringsuttalelse følger vedlagt, se vedlegg 2.

Spørsmål 6: Mange høringsinstanser støtter intensjonen, men går imot forslagene fordi de har betenkeligheter med at etterforskning overfor en gruppe i samfunnet kan bruke andre metoder enn overfor flertallet. Har Regjeringen motforestillinger mot at det blir opprettet tilsvarende register og hjemmel for bruk for hele befolkningen?

Det er ikke en aktuell problemstilling å vurdere et fingeravtrykkregister som omfatter hele den norske befolkningen.

Formålet med utlendingsregisteret er å bringe utlendingers identitet på det rene, jf. Ot.prp. nr. 83 (1991-1992). Bakgrunnen for dette er at flere utlendinger kommer til Norge uten å være i besittelse av pass eller andre reisedokumenter, identitetspapirer for øvrig eller billetter. En del utlendinger ankommer med falske eller forfalskede dokumenter. Utlendingsregisteret er dermed et viktig virkemiddel for å sørge for å bringe utlendingers identitet på det rene.

For befolkningen i Norge for øvrig eksisterer det et system som innebærer at personers identitet lett kan bringes på det rene. Det er dermed ikke samme behov for et fingeravtrykkregister i utgangspunktet.

For øvrig vises det til det som er skrevet i proposisjonen side 10 annen spalte.

Spørsmål 7: Med 6 måneders strafferamme, vil registeret kunne brukes i nesten alle saker. Det svekker begrunnelsen knyttet til behovet for forsterket innsats overfor alvorlig kriminalitet. Hva er grunnen til at Regjeringen ikke følger sin egen begrunnelse for forslaget?

I høringsbrevet er det skrevet at det bør foreligge mistanke om en straffbar handling av "et visst alvor". Det blir presisert at grensen for hva slags kriminalitet det siktes til bør settes til forbrytelse som kan føre til fengsel i "mer enn 6 måneder". Jeg viser til begrunnelsen i proposisjonen side 12, for hvorfor straffbare handlinger med en slik strafferamme bør kunne danne grunnlag for søk i utlendingsregisteret.

Spørsmål 8: Hva ville konsekvensene bli dersom registeret kun kunne brukes i saker med strafferammen 3 år eller 5 år?

Ved å øke strafferammen for søk i utlendingsregisteret til straffbare handlinger med en strafferamme på fengsel i 3 år eller mer, utelukkes blant annet visse narkotikaforbrytelser, legemsfornærmelse, skadeverk, naskeri m.v.

Ved å øke strafferammen for søk i utlendingsregisteret til straffbare handlinger med en strafferamme på fengsel i 5 år eller mer, utelukkes i tillegg straffbare forhold som tyveri, legemsbeskadigelse, heleri, det å inngå forbund om ran, trusler m.v.

Jeg viser igjen til begrunnelsen i proposisjonen side 12 for hvorfor det er et ønske om at straffbare handlinger med en lavere strafferamme bør kunne begrunne søk i utlendingsregisteret.

Spørsmål 9: I proposisjonen sies det at rutiner, knyttet til registrering, sletting og bruk av registeret er mangelfull. Hvilke rutiner finnes i dag og vil nye rutiner være på plass før ny lov settes i kraft?

KRIPOS har innarbeidede rutiner for både innregistrering og sletting av fingeravtrykk i registrene. Rutinene finnes i Fingeravtrykksavdelingens eget kvalitetssikringssystem. Sletting av blanketter foretas i henhold til lister oversendt fra Utlendingsdirektoratet.

Utlendingsdirektoratet skal i henhold til utlendingsforskriften § 132 underrette KRIPOS når et avtrykk skal slettes.

Bruken av registeret fremgår av utlendingsforskriften § 131. 1 forbindelse med lovendringen vil det være nødvendig med endringer i forskriften hva gjelder adgang til søk i forbindelse med fingeravtrykk avsatt på et åsted for en kriminell handling.

Lovforslaget tar ikke sikte på å endre dagens praksis vedrørende registrering og sletting av fingeravtrykk i registeret. De problemstillinger som høringsinstansene påpeker vil imidlertid bli gjennomgått og vurdert i forbindelse med endringer i utlendingsforskriften som følge av lovendringen.

Spørsmål 10: Stortinget forutsatte ikke at Norge som følge av medlemskap i Schengen-avtalen var forpliktet til å anerkjenne eller rette seg etter andre lands forvaltningsavgjørelser. Hva er grunnen til at Regjeringen allikevel vil praktisere avtalen som om dette var tilfelle?

Det er ikke slik at Norge har forpliktet seg til å anerkjenne eller rette seg etter andre lands forvaltningsavgjørelser. Som påpekt i proposisjonen side 25 annen spalte pålegger direktivet medlemsstatene å innrette sin nasjonale lovgivning slik at myndighetene har *mulighet* til å anerkjenne et annet Schengenlands avgjørelser om utsendelse. Men direktivet pålegger ikke noen plikt til å gjennomføre et slikt vedtak. Avgjørelser som tas i henhold til direktivets bestemmelser, skal iverksettes i samsvar med nasjonal lovgivning.

Spørsmål 11: I flere land er utvisning på bakgrunn av kriminalitet en del av en rettskraftig dom. I Norge er det en forvaltningsavgjørelse. Er det aktuelt for Regjeringen å endre norsk politikk slik at utvisning blir en del av en dom?

Jeg må først presisere at Den europeiske menneskerettighetsdomstolen flere ganger har uttalt at utvisning ikke er straff.

Spørsmålet om utvisning bør treffes av domstolene sammen med straffesaken blir vurdert i forbindelse med Utlendingslovutvalgets utarbeidelse av ny utlendingslov.

Spørsmål 12: Utvisning er et sterkt virkemiddel og vil etter foreslåtte endring bli brukt mer enn i dag. Hensynet til barn ifølge barnekonvensjonen må derfor ivaretas langt bedre enn i dag. Hva konkret vil Regjeringen gjøre for å sikre at hensynet til barn og Norges forpliktelser blir ivarettatt?

Jeg er enig i at utvisning er et sterkt virkemiddel. Ved vurderingen av om en utlending skal utvises blir det alltid foretatt en forholdsmessighetsvurdering. Dette følger av utlendingsloven § 29 annet ledd og § 30 tredje ledd. En forholdsmessighetsvurdering skal sikre at det ikke treffes vedtak om utvisning dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendings tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. Det er helt klart at utlendingsmyndighetene ved vurderingen av om vedkommende skal utvises må se hen til våre internasjonale forpliktelser, deriblant Barnekonvensjonen. Jeg viser i denne sammenheng til utlendingsloven § 4 hvor det heter: "Loven skal anvendes i samsvar med internasjonale regler som Norge er bundet av når disse har til formål å styrke utlendingens stilling".

I tillegg kan det nevnes at utlending som er født i Norge og som siden har hatt uavbrutt fast bopel her, ikke kan utvises. Videre er det et utvidet utvisningsvern overfor utlendinger som har bosettingstillatelse eller som fyller vilkårene for slik tillatelse, jf. utlendingsloven § 30. Det utvidede utvisningsvernet vil i stor grad komme mindreårige kriminelle lovbrøyttere til gode. Utlendingslovutvalget skal dessuten vurdere om det i loven bør komme til uttrykk et absolutt vern mot utvisning for utlendinger som har kommet til Norge i ung alder, eller som har særlig lang botid i landet.

Brev av 12.05.2003

Spørsmål: I hvilket omfang har fingeravtrykk avsatt på åsted betydd oppklaring av:

- Internasjonal kriminalitet
- Vanlig vinningsforbrytelser
- Voldssaker

Politidistriktene opplever at fingeravtrykksidentifikasjon vil ha stor betydning på etterforskningsstadiet. Etter avhør med eventuelle tilståelser osv. vil en identifikasjon som følge av fingeravtrykk ha mindre betydning i retten.

Det er ikke mulig å oppgi i hvilket omfang åstedsavtrykk har direkte betydning for oppklaring av ulike straffbare forhold.

Spørsmål: Det argumenteres med at dersom det ved kjøring mot utlendingsfingeravtrykkregisteret blir klarert at utlendingen ikke har avsatt fingeravtrykk på åsted, kan vedkommende sjekkes ut av saken uten videre ubehag. Er ikke sannsynligheten for at kriminelle ikke etterlater seg fingeravtrykk stor?

Etter at et åstedsavtrykk har blitt plottet/kodet vil avtrykket bli sendt til søk mot databasen over registrerte fingeravtrykksblanketter i dataregisteret AFIS, med de fingeravtrykksdata og filtreringer som operatøren har angitt (i dag ikke mot utlendingsregisteret). Datasystemet fungerer her som et "gjenfinningsverktøy". De angitte data for søking sammenlignes mot tilsvarende data i registeret. Dette får kun konsekvenser overfor den personen som har avsatt åstedsavtrykket, dersom vedkommende finnes i databasen.

Det er ikke mulig å svare på hvor sannsynlig det er at kriminelle ikke etterlater seg fingeravtrykk på et åsted. Årsakene til at kriminelle etterlater, eventuelt ikke etterlater seg avtrykk, på åsteder er mange og til

dels sammensatte. I hvilken grad politiet greier å finne og sikre eventuelle avtrykk er like sammensatt. KRIPOS sin erfaring tilsier imidlertid at kriminelle i stor utstrekning etterlater fingeravtrykk i samband med kriminelle handlinger, også i volds- og narkotika saker.

Spørsmål: Kan statsråden redegjøre for gjeldende regler for sletting av fingeravtrykk i utlendingsregisteret?

Se ovenfor under svar på spørsmål 1 i brev av 02.05.2003.

Spørsmål: Vil det bli aktuelt for regjeringen å be om tilsvarende tillatelse til å bruke DNA registeret som nå opprettes for å kontrollere familiegjenforeningssaker?

Det ingen aktuell problemstilling å vurdere bruk av DNA registeret som nå opprettes for å kontrollere familiegjenforeningssaker. DNA-testing i familiegjenforeningssaker er et tilbud til den enkelte familie. Disse DNA-prøvene lagres ikke i noe register.